

RABBİMİZİN HUZURUNDA DURMAK VE AKRABA ZİYARETİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَفِي كُلِّ حِينٍ
نَحْمَدُهُ بِجَمِيعِ مَحَامِدِهِ لَهُ الْحَمْدُ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلَالِ
وَجْهِهِ وَلِعَظِيمِ سُلْطَانِهِ.

وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَسَنَدِنَا وَمَدَدِنَا
مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ تَبِعَهُ بِإِحْسَانٍ
ذُو الصِّدْقِ وَالْوَفَى أَمَا بَعْدُ:

فَاعْلَمُوا أَيُّهَا الْأَخْوَانُ فَإِنَّ أَفْضَلَ الْحَدِيثِ كِتَابُ
اللَّهِ، وَأَفْضَلَ الْهَدْيِ هَدْيُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ
بِدْعَةٌ، وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ وَصَاحِبُهَا فِي
النَّارِ وَبِالسَّنَدِ الْمُتَّصِلِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

صَلِّ صَلَاةَ مُودِعٍ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ كُنْتَ لَا تَرَاهُ فَإِنَّهُ
يَرَاكَ وَأَيَّاسٌ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ تَعِشْ غَنِيًّا وَإِيَّاكَ
وَمَا يُعْتَذِرُ مِنْهُ.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü li'l-lâhi Rabbi'l-âlemîn, alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Nahmedühû bi-cemîi mehâmidih lehü'l-hamdü kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih.

Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ Muhammedini'l-Mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve men tebahû bi-ihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ. Emmâ ba'd.

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân ve inne efdale'l hadîsi kitâbu'l-lâh ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sahibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-Nebiyi sallallahu aleyhi ve selleme, ennehû kâl:

Salli salâte müveddi'in ke-enneke terâhu fe-in künte lâ terâhu fe-innehû yerâke ve

ey'es mimmâ fî eydi'n-nâs te'iş ğaniyyen ve iyyâke ve mâ yu'tezeru minhü.

Sadaka Resûlullâh fîmâ kâl ev kemâ kâl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah hepinizden razı olsun, hepinizi iki cihanda bahtiyar eylesin.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz hazretlerinin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup tefeyyüz eylemek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in ruh-i pâkine bizlerden âcizâne bir hediye-i Kur'âniyye olsun diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbânının, ahabbânının ruhlarına; Hz. Âdem *aleyhisselam*'dan kendisine kadar yeryüzünde vazife görmüş, güzerân eylemiş olan cümle enbiyâ ve mürselînin ervahına; Allah'ın cümle sevgili kullarının, salihlerin, müttakîlerin, mukarabînin ruhlarına; hâssaten Ümmet-i Muhammed'in irşadı ile muvazzaf olmuş olan ulemâ-i âmilîn, meşâyih-i vâsılîn, sâdât ve meşâyih-i

turuk-i aliyyemizin ruhlarına, uzaktan yakından buraya teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin ve diğer ihvanımızın âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına, bu beldeleri fetheden fatihlerin, müdafaa eden muvahhid askerlerin, şehitlerin, gazilerin, cümle hayrât u hasenât sahiplerinin ruhlarına hediye olsun diye; okuduğumuz bu hadîs-i şerîfleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan râvîlerin, alimlerin ruhlarına hediye olsun diye ve biz yaşayan müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin izinde yaşayalım, Rabbimizin rızasını kazanıp huzuruna sevdiği, razı olduğu, yüzü ak, alnı açık kullar olarak varalım diye buyurun bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup öyle başlayalım.

صَلِّ صَلَاةَ مُوَدِّعٍ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ كُنْتَ لَا تَرَاهُ فَإِنَّهُ
يَرَاكَ وَأَيَّاسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ تَعِشُ غَنِيًّا وَإِيَّاكَ
وَمَا يُعْتَذِرُ مِنْهُ.

Salli salâte müveddi'in ke-enneke terâhu fe-in künte lâ terâhu fe-innehû yerâke ve

*ey'es mimmâ fî eydi'n-nâs te'iş ğaniyyen ve iyyâke ve mâ yu'tezeru minhü.*¹

İbnü'n-Neccâr tarafından Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhümâ'*dan rivayet edilmiş olan bir hadîs-i şerîf. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bu hadîs-i şerîflerinde bize birkaç kıymetli vasiyette, tavsiyede bulunmuş. Şöyle buyurmuşlar:

Salli salâte müveddi'in. “Veda edip ayrılıp bu dünyadan göçüp âhirete gidecek bir insanın namazı gibi namaz kıl.” Artık bu dünyada bir daha yaşamayacak, yaşayışının sonu gelmiş, o namazı kıldıktan sonra ruhunu teslim edecek bir insan nasıl namaz kılarsa öyle namaz kıl. *Ke enneke terâhu.* “Sanki Rabbini görüyormuşçasına. O'nun huzurunda, sanki O'nu görüyormuşçasına namaz kıl.” *Fe-in künte lâ terâhu.* “Çünkü sen O'nu görmemekte isen de;” *Fe-innehû yerâke.* “O seni görüyor.” Se-

¹ Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, IV, 358, r. 4427; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 392, r. 3742; İbn Asâkir, *el-Mu'cem*, I, 274, r. 323; Münzirî, *et-Terğîb ve't-terhîb*, III, 32, r. 2014; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 197, r. 5007; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 22, r. 5253. Bk. Kudâ'i, *Müs-nedü'ş-Şihâb*, II, 93, r. 952; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, X, 229, r. 17702.

nin görme kabiliyetin Rabbimiz Teâla ve Tekaddes hazretlerinin tecellisini kaldıramaz, sen O'nu göremezsin ama O seni görmektedir. Böyle bir hâlet-i rûhiye içinde namazını kıl.”

Ve ey'es mimmâ fî eydi'n-nâs te'iş ğaniyen. “İnsanların elindeki varlıklardan tamahını kes, onlara göz dikme, onlara heves etme. O zaman zengin bir insan hâlet-i ruhiyesinde yaşarsın.” *Ve iyyâke ve mâ yu'tezeru minhü.* “Sonunda özür dileyeyeceğin şeyi sakın yapma. Özür dilenecek şeylerden, özür dilemek zorunda bırakacak olan şeylerden şiddetle çekin ve sakın.”

Muhterem kardeşlerim!

Beş vakit namaz bizim için çok önemlidir. Biz kulların Rabbimiz'in rızası yolunda yürümemize sebep olacak, vesile olacak bir ibadettir. İnsan abdestini alıyor, sabah namazını kılıyor, Rabbinin huzuruna çıkıyor, dualar ediyor; yalvarıyor, yakarıyor, secde ediyor, rükû ediyor. Rabbinin varlığından, birliğinden âgâh ve haberdar bir insan olarak sabahlamış oluyor, o hâlet-i rûhiye içinde evinden çıkıyor. “Yâ Rabbi! Sana tevekkül ettim.”

Bismillâhirrahmânirrahîm. Bi'smi'l-lâhi ve bi'l-lâhi tevekkeltü ala'l-lâhi.

Dua ediyor, işine gidiyor, rızkı Allah'tan istiyor, helalini istiyor. Derken, günün yarısı geçiyor. Öğle vakti geliyor, tekrar; "Benim namaz kılmam gerekiyordu, öğle oldu." diyor. Dünya işlerini bir tarafa bırakıyor, abdest alacaksa abdest alıyor; mescide, namazgâha, müslüman kardeşlerinin toplanmış olduğu yere geliyor. Orada bir kere daha *Allahu Ekber* diyor, Rabbinin huzurunda duruyor. Rükû ediyor, secde ediyor, dua ediyor, yalvarıyor, istiyor, ondan sonra tekrar işine dönüyor.

Ticaretin, işin, meşguliyetin, ziraatin yoğun olduğu bir zamanda insanlar ellerindeki işi bitirmek için biraz daha fazla hırsla çalışırlar, akşam olur da kalır diye korkarlar. O zamanda; "Benim bu işlerin içinden bir sıyrılmam gerekiyor, bir ikindi namazım var." diye, tekrar işin arasından sıyrılıyor, abdest alıyor, ikindi namazına geliyor; *Allahu Ekber* diyor, rükû ediyor, secde ediyor, ibadet ediyor, taat ediyor, tesbih ediyor.

Yine gidiyor. Akşam güneş batarken, ortalığa bir karanlık çökmekle beraber insanın

içine de bir hüznün çöker, her şeyin sonu böyle olur. “Her işin sonu hayır olsun.” diye bir akşam namazı kılıyor. Ondan sonra yatma zamanı geliyor. “Ben yatıyorum. Yattığım zaman hiçbir şeyden haberim olmuyor. Birisi gelse duymam, sere serpe yatarım; belki uyanırım belki uyanamam.” Olmaz! “Geceler, nelere gebedir.” derler. Gecenin içinden ne çıkacağı belli olmaz. “Ben yine Rabbime ibadet edip, taat edip öyle yatayım.” diyor, abdest alıyor, yatsı namazını kılıyor, uzun uzun secdeler ediyor, tesbihler çekiyor.

Bu kritik saatlerde, günün muhtelif zamanlarında Rabbinin huzuruna çıkan, yalvaran yakaran bir insan, günde beş vakit yıkanıyor. Mânevî bakımdan içi dışı pırıl pırıl yıkanıp, cilalanıp, temizlenmiş oluyor. Bu insan kötülük yapmaz.

إنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

salâte kânet ale'l-mü'minîne kitâben

mevkûtâ.² Belirli zamanlarda bu vazifeyi yapıyor. *إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ* *Inne's-*

salâte tenhâ ani'l-fahşâi ve'l-münkeri.³ “Namaz insanı bütün kötülüklerden alıkoyar.”

Namaz kılan bir insan kötülük yapacaksa bile namaz vakti geliyor; günde beş defa ikaz görüyor, günde beş defa bakımdan geçiyor. Böyle yaşayan bir insanın günah işleme meyli, ihtimali; bunları yapmayan bir insanla mukayese edildiği zaman çok azdır. Eğer namaza müdavim bir insansa hata yapma ihtimali çok az olur.

Zaten Rabbimiz Teâlâ hazretlerinin, bizi bu ibadetle mükellef etmesi ve Kur’ân-ı Kerîm’de de; “İnsanları kötülüklerden alıkoyar.” diye hikmetinden bizi haberdar etmesi gösteriyor ki namaz; “Biz ıslah olalım, doğru düzgün yaşayalım, günümüzü Allah’ın rızası istikametinde geçirelim.” diye bize beş vakit olarak farz kılınmış.

“Üç vakit olmaz mı, bir vakit olmaz mı?”

² 4/Nisâ, 103. “Çünkü namaz, mü’minlere vakitleri belli bir farzdır.”

³ 29/Ankebut, 45.

“Kalbim temiz, yetmez mi?”

Öyle şey yok! Sen beş vakti kılacaksın ki korunabilesin; korunma tedbiri bu. Nasıl her gün dişini fırçalıyorsun? İstersen bir ay fırçalama. Ağzının kokusundan kimse senin yanına yanaşmaz. Köşede seni gördü mü öbür tarafa dolaşır. “Aman Allah’ım! Şimdi karşıma geçecek, benimle konuşacak, ağız kokusundan yanında durulmuyor.” diye senden kaçar.

Haftada bir yemek ye bakalım.

“Olur mu hocam, şaşırıdın mı? Benim bir sabah, bir öğle bir de akşam yemem gerekiyor. Tabi arada çaylar, kahveler, ikramlar da var.” Çünkü vücudun ihtiyacı var.

Ruhun da namaza ihtiyacı var. Nasıl beden bu gıdaları almayınca çökmeye başlıyorsa ruh da o gıdayı almazsa kötülöklere doğru çökmeye, meyletmeye başlar. Namaz onun için gerekli. Çok gerekli ama her namaz, namaz kılan insanı istenilen seviyeye götürmüyor.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki; “Nice namaz kılan insan

vardır ki kıldığı namaz onu Allah'a yaklaştırmak şöyle dursun, Allah'tan uzaklaştırmaya yarar.”

Neden bazı namazlar böyle oluyor?

Kılan kimsenin yaptığı işe önem vermesinden. Yaptığı işe önem vermiyor ki. Hadi seni göreyim, otobüsün direksiyonuna geç. Arkanda kırk tane yolcu var. Yola önem verme; viraja, gelene geçene, trafik işaretlerine önem verme, göreyim. Göremem zaten çünkü bu kafayla gidersen devam edemezsin, uçurumdan yuvarlanırsın. Oraya geçen insan müteyakkız olacak, gözünü dört açacak, dikkatli olacak. Onun gibi namazı da usulü ile kılacaksın. Otobüs şoförlüğünü usulüyle yapmazsan otobüs nasıl devriliyorsa doğru kılmadığın zaman namaz da, insanı Allah'tan uzaklaştırır. Otobüs devrilmek için yapılmadı; “Şehirlerarasında iş görsün.” diye yapıldı. Ama sen onu iyi kullanmadığın zaman uçurumdan yuvarlıyorsun veya önündeki arabaya çarpıyorsun, kaza yapıyorsun; onun gibidir.

Bir padişahın sarayında, kabul salonunda olduğunu düşün. Padişah; azametiyle, şevketiyle tahtına oturmuş, sana bakıyor. Fakat sen

“Vay! Bu ne güzel salonmuş be! Şu perdelere bak, ‘acaba hangi kumaştan yapılmış’” diye kumaşlara bakıyorsun. “Pencerelerin oymaları da ne kadar şahane, Allah Allah! Şu yandaki koltuğa bayıldım. Neymiş bu yahu? ‘Bir otursam acaba rahat mı?’” desen ne olur?

Padişah bir el işareti yapar; “Bu divaneyi buradan alın, yaka paça tutun, savurun atın. Ben bunu huzuruma kabul etmiştim ama huzura girecek kadar akli yokmuş.” der. Onun için insan *Allahu Ekber* diye Rabbinin huzuruna durduğu, divanına girdiği zaman, kimin karşısında olduğunu düşünmeli, o idrak içinde olmalı.

Namazı nasıl kılmalı?

“Canım işte bir öğle namazı var, arkasından ikindi namazı gelecek. Onun arkasından akşam gelecek. Onun arkasından da yatsı gelecek. İdare-i maslahat. Bir *Allahu Ekber* diyelim, dört rekât eğilelim, kalkalım. Ondan sonra zaten dükkânın önünde bekliyorlar veya falanca işe gideceğim, tren kaçmasın diye bir telaş içinde, yasak savma kabilinden, vazife yerine gelsin diye namaz kılsa olmaz. İşte o

zaman Allah sevmez. Namaza önem vereceksin.

Nasıl kılacaksın?

Sana diyorlar ki; “Ömrün bitti. Biraz sonra Azrail *aleyhisselam* senin canını alacak. Bak arkanda bekliyor. Hadi bakalım, tevbe edersen tevbe et. Vasiyet edersen, vasiyet et.”

“Son arzun?”

“İki rekat namaz kılmak.”

“Kıl o zaman, ondan sonra Azrail *aleyhisselam* senin göğsüne çökecek.” dese, o insan nasıl namaz kılar?

Nasıl can havliyle; denize düşmüş cankurtaran simidine sarılan bir kimse gibi, nasıl kuvvetli duygularla kılarırsa öyle kılacaksın.

Salli salâte müveddi'in. “Dünyaya veda eden, ölmek üzere olan bir insanın namaz kılışı gibi namaz kılacaksın.”

Her şeyden ümidini kesmişsin, bu dünyayı gözün görmüyor. Veda eden bir insanın namazı. Bu dünyanın ne meyvesi ne sebzesi ne bahçesi ne köşkü ne dağı ne ovası ne tatili ne

bayramı ne de insanları, insanın gözüne görünmez.

Ölmek üzere oldu mu bir insan, ne tarladan, ne evlattan, ne kadından kızıdan, ne paradan puldan yana bir arzusu kalır. Çünkü bitti. “Ben bunların hepsini bırakacağım, ne kıymeti var?” der. Demek ki namaza durduğumuz zaman hepsini böyle arkamıza atacağız. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* böyle tavsiye ediyor. Neymiş dükkân, neymiş tarla? *Allahu Ekber!* Hepsini arkaya atıp Rabbinin huzuruna öyle duracak.

Allah bizleri, bu kıymetli ibadetin kıymetini idrak ederek eda edenlerden eylesin. Çünkü iki insan camiye gelir. Birisi bir sevap alır, diğeri bin. Birisi namazını kılar gider. Diğeri takvâ ve verâ sahibi olduğu, şuur sahibi olduğu için o namazdan bin sevap alır, öyle gider. Allah bizi o şuura sahip eylesin.

Namaz, İslâm dininin en önemli ibadetlerinden birisidir, dinin direğidir. “Kim namazı kılarsa, dinini ayakta tutmuş olur. Kim namazı terk ederse, dinini ayaklar altına almış, devirmiş, yıkmış olur.”

“İnsana ilk sorulacak şey namazdır.” Namaz hakkında çok çok hadîs-i şerîf vardır. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri bir hadisinde buyuruyor ki;

el-İslâmü es-salâtü. “Namaz, İslâm demek; İslâm demek namaz demektir.”

Elif-lâm ile söylemiş. Arapça bilen kardeşlerimizin mâlumudur ki haber böyle elif-lamla geldiği zaman “ta kendisi” mânasına geliyor. “İslâm demek, namaz demektir.” Böyle tercüme etmek gerekiyor.

“Ben iyi müslümanım.” diyor.

Nereden belli?

Namaz kılmıyorsan, iyi müslüman değilsin. Namazı yok ama kalbi temizmiş. Kalbin temiz olsaydı, Allah’a iyi kulluk ederdin, namaza gelirdin. Kalbinde bir bozukluk var ki Allah’a karşı olan namaz vazifeni bile yapamıyorsun. Sakatsın, kusurlusun ki gelmiyorsun.

Senin kalbin nereden temiz oluyor?

Kalbin temizliği ne ile ölçülecek?

Onun için Rabbimiz namazları evvel vak-
tinde, şuurla, feyz alarak, hakikaten Rabbi-
miz'in huzuruna bir miraç gibi kabul edip O'nu
görüymüşçasına kılmayı, huzuruna öyle dur-
mayı nasip eylesin.

a. Namazı Nasıl Kılmamız Gerekir

Bu tavsiyeden sonra aynı hadîs-i şerîfin
devamında ikinci bir tavsiyede bulunulmuş.
Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sel-
lem*:

*Ve ey'es mimmâ fî eydi'n-nâs te'iş ğaniy-
yen.* “İnsanların elindekilerden gözünü çek,
tamahını kes. Onlara göz dikme, heves-
lenme.” Külhani tabiriyle; “Onların elindeki-
lere sultanma, o zaman zengin olarak yaşar-
sın.”

“Acaba biraz falancanın yanına gitsem, el
pençe divan dursam, nâme yapsam, dalkavuk-
luk etsem, bana parasından biraz verir mi?
Acaba falancanın parasını şöyle yaparsam,
böyle yaparsam, malından bir miktar kendime
çevirebilir miyim?”

İnsan başkasının elindekini elde etmek ar-
zusuna düşerse o zaman:

فقير كل ذى حرص غنى كل من يقنع

Fakîrûn küllü zî hırsin, ğaniyyûn küllü men yeknau. “Hırs, tamah, istek, arzu, heves sahibi herkes fakir, muhtaç demektir.” Üzerinde bir şeyin yokluğu var, kıvranıyor; “Şunu bir alsam; şu bir elime geçse.” diye istiyor. Bu fakirdir. “Bir şeye karşı hırsı olan, ona ihtiyaç duyan bir insan fakirdir.” “İhtiyaç duymayan, ‘olmasın’ diyen zengindir.” Biz o zenginliğe gönül zenginliği diyoruz, müstağnî diyoruz.

Allahu Teâlâ hazretleri helalinden rızıklar ile bizi merzuk eylesin. Herkese karşı haysiyetimizi, şerefimizi koruyup kimseye muhtaç olmayacak tarzda helal mallar ile şerefli, izzetli yaşayan bir kimse eylesin. Başkasının elindekine tamah etmeyelim, Allah daha çok versin. Allah mübarek etsin. “Allah ona vermiş, daha çok versin.” diyebilelim, kıskanmayalım, haset etmeyelim. Çünkü haset insanın başka ibadetlerden kazanmış olduğu sevapların da, elinden gitmesine sebep oluyor. Onun için kıskanmak yok, gıpta etmek var. Gıpta edilir.

Bir insan ki zengindir; parası pulu var, onu ihtiyaç sahiplerine veriyor, hayır hasenât yapıyor; bu adama gıpta edilir. “Benim de param olsa, şu zât-ı muhteremin yaptırdığı bir cami gibi bir cami de ben yaptırsam, benim de param olsa bunun baktığı talebeler kadar talebelere ben de baksam. Bir zengin olsam, şu mahallemizdeki yardıma muhtaçlara yardım etsem.” diyebilir. İşte bu olur. Buna gıpta etmek derler, haset demezler. İyi bir şeyi o da yapmak istiyor, bu makbul.

Bir adam ki ilim sahibidir; okuyor, tatbik ediyor, başkasına öğretiyor; ona gıpta edilir. Ankara’da bir hemşehrimiz vardı, mübarek bir insandı. Ben doğrusu uzaktan uzağa kendisine biraz sitem ediyordum. “O kadar mübarek, o kadar alim de niye pasif duruyor, insanların arasına karışmıyor.” diye üzülmede idim. Üzüntümü de bazı kereler dile getiriyordum. Bu gidişimde; “O kardeşimiz nasıl?” diye sordum. Komşusu dedi ki; “Hocam Kur’ân-ı Kerîm tefsiri yazıyor, altmış cildi tamamlamak üzere.” Biliyorum çok güzel yazar. Eskiden Ankara’nın bazı ilçelerinde konuşurdu, daha önceden evinde de konuşurdu, Ramazanlarda gi-

derdik. Müthiş bir hafızası var. Bir şeyi anlatacağı zaman çok çeşitli mâlumatı toplar getirirdi; meseleyi çok detaylı, muhtelif yönleriyle anlatırdı; hayran kalırdık. Mecmualarda yazdığı yazılar, hakikaten fevkalade doyurucu, renkli, canlı ve cazibedar olurdu.

Nasıl sevindim. Altmış ciltlik tefsir yazmış, evi zaten tefsir kitapları ile doludur. Lisedeyken Fransızca lügati ezberlemiş, üniversitedeyken altı tane meşhur hadis kitabını devretmiş, hafız olmuş. Üniversiteden öyle mezun olmuş.

Hangi üniversiteden mezun olmuş, tahmin edemezsiniz.

Teknik üniversiteden; mühendis, hafız, muhaddis, müfessir. Böyle müstesna bir insandı. Kendisine;

“Galiba seksen günde hafız olmuşsunuz.” dedim.

“Ne münasebet!” dedi. Meğer bir aydan kısa bir zamanda hafız olmuş. Allah vergisi, müstesna bir hafızası vardır. Boşuna vakit geçirmemiş; her cildi dört yüzer sayfa, altmış

cilt Kur'an tefsiri yazmış. Aşk olsun, mâşallah! Ben de; "Bir kenarda duruyor, vaaz vermiyor, konuşmuyor." diye üzülüyordum. Çünkü hocalar onun peşindeydi. "Aman Hocam! Kulunuz köleniz olalım, ders verin." diyorlardı. Herkesi de talebe olarak kabul etmez. Ancak hocaların istidatlı olanlarını kabul ederdi.

Allah razı olsun, Allah selamet versin, Allah afiyet versin, Allah hayırlara muvaffak eyesin; işte böyle bir insana gıpta edilir. İlmî var, tatbikatı var, müslümanlara faydası var. Başka bir şeye heves edilmez. İkisine heves edilir. Mal sahibi, hayır yapıyor; ilim sahibi, hayır yapıyor. Bunlara gıpta edilir.

Ve iyyâke ve mâ yu'tezeru minhü. "Sonunda özür dileyeceğin işi yapma, ondan şiddetle sakın."

Biz de yapacağımız işleri önceden düşünelim: "Bunun sonu nereye varır? Bunun arkasından bir sorgu sorulur mu? Arkasından başıma bir iş açılır mı? Mânevî bakımdan sorumlu olur muyum? Öyleyse yapmayayım." diyebilmeliyiz. İşimizi ona göre ayarlayalım. Önünden yapmayalım. Sonunda pişman olmayalım.

Güle güle günah işleyen, ağlaya ağlaya cezasını çeker. Onun için o günahdan vazgeçmeli. Sonunda ağlaya ağlaya, feryâd u figân ede ede ceza çekmek daha fena.

Ebû Hureyre *radiyallahu anh'ten* Buhârî ve Müslim'de mevcut olan bir hadîs-i şerîf. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyuruyor ki;

صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا
سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ

*Salâtün fî mescidî hâzâ hayrun min elfi salâtin fîmâ sivâhu ille'l-Mescide'l-harâm.*⁴

“Benim şu mescidimin içinde, Medine-i Münevvere'deki, Mescid-i Nebevîde kılınmış olan bir namaz, başka bir yerde kılınmış olan bin namazdan daha hayırlıdır. Mescid-i Haram müstesna.”

⁴ Buhârî, “Fadlu’s-salât”, I, r. 1190; Müslim, “Hacc”, r. 506, 508; Tirmizî, “Salât”, 243, r. 325; “Menâkıb”, 68, r. 3916; Muvatta’, “Kible”, r. 9; Ahmed b. Hanbel, I, 185, r. 1605; II, 257, 468, r. 7481, 10009; İbn Hıbbân, *Sahih*, IV, 505, r. 1625; Abdürrezzak, *Musannef*, V, 121-122, r. 9136, 9138; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, II, 147, r. 7513; Beyhakî, *Şu’abu’l-îmân*, VI, 38, r. 3844; *es-Sünenü’l-kübrâ*, X, 142, r. 20137.

Mescid-i Haram nedir?

Kabe-i Müşerrefe'yi çevreleyen, onun çevresini kuşatan mescid. Ona Mescid-i Haram denir. Mekke'de, hacıların gittiği zaman girdikleri mescid; ortasında Kâbe-i Müşerrefe var; on bir, on iki metre ebatlı yüksekliği olan, köşesinde Hâcerü'l-Esved'i, doğu tarafında altından kapısı, üstünde ipekten siyah örtüsü olan, ipeğin üstüne sırmadan halis altından, âyet-i kerîmeler işlenmiş olan, örtünün kendisinde *sübhâna'l-lâhi ve bi-hamdihî yâ Hannân, yâ Mennân, yâ Allah* yazısı olan o güzel, mübarek Kâbe-i Müşerrefe'nin etrafında, o tavaf edilen yerlerdir.

O revaklar, o kubbeler, onların altı; o duvarların, o kapıların iç tarafı Mescid-i Haram. “Orası müstesna, orası hariç Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mescidinde kılınan namaz, başka yerlerde kılınan namazlardan bin defa daha hayırlıdır, sevaplıdır.”

Allah'ın en sevgili kulu bizim Peygamberimiz. Allah bize onun ümmeti olmayı yazmış, nasip etmiş; bizim için en büyük şereftir. Efendimiz'in yeri olduğu için Allah o mekâna şeref

vermiş. Mekânın izzet ü zilleti mekânından gelir. Bir yerin şerefi, orada oturandan dolayıdır. Mademki Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* orayı mekân tutmuş. Mademki müşrikler Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'i Mekke-i Mükerrime'den çıkarmışlar, çıkmak zorunda bırakmışlar; Allahu Teâla hazretleri onun gittiği yere şerefi de, izzeti de beraber götürüyor. O da Allah'ın takdiri.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا
وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ
وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ
مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ
الْعَالَمِينَ

*İnne evvele beytin vüdi'a li'n-nâsi le'l-
lezî bi-bekete mübâreken ve hüden li'l-
âlemîn. Fîhi âyâtün beyyinâtün makâmu
İbrâhîm ve men dehalehû kâne âminâ. Ve li'l-
lâhi ale'n-nâsi hiccü'l-beyti meni'stetâ'a*

*ileyhi sebîlâ ve men kefere fe-inna'l-lâhe ğaniyyün ani'l-âlemîn.*⁵

Mekke, yeryüzünün ilk mescidi; Mescid-i Haram'ın olduğu yerdeydi, Hz. âdem tarafından bina edilmişti. Ondan sonra tekrar tekrar yıkıldı, yapıldı; yıkıldı, yapıldı. Çeşitli peygamberlerin cevleğâhı olan o saha Hz İbrahim zamanında oğlu İsmail *aleyhisselam*'ın yardımıyla yeniden kuruldu. İşte orası çok mübarek ama Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* de Allah'ın en sevgili kulu olduğu için nereye gitse, başında kendisini gölgeleyen bir bulutun onunla gittiği gibi, şerefi de beraber gidiyor. Onun o defnedildiği yer, o Mescid-i Nebevî'nin kenarındaki türbe-i saadeti, ne kadar mübarek bir yer!

⁵ 3/Âl-i İmrân, 96-97. “Şüphesiz insanlar(ın ibadet ve ziyareti) için kurulan çok mübarek ve âlemlere hidayet kaynağı olan ilk ev (ilk mâbed), Mekke'deki (Kâbe')dir. Orada, (Kâbe'nin mâbed olduğunu gösteren) apaçık deliller ve İbrahim'in makamı vardır. Kim oraya girerse emniyette olur. Oraya (gitmeye) bir yol (imkân) bulabilen kimseye, Beyt(ullâh)'ı haccetmesi, Allah'ın hakkı (olarak o kimseye farz)dır. Kim de (bunu reddeder de) küfre sapsa, (küfrü kendi aleyhinedir ve) şüphesiz Allah, bütün âlemlerden müstağnîdir (kimseye ihtiyacı yoktur).”

*Bende medfundur deyu eflâke fahreyler
zemin,*

“Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*
bende medfun.’ diye yeryüzü göklere övü-
nür.”

*Sakın sû-i edebden, kûy-i mahbûb-ı
Hüdâ’dır bu.*

“Sen bu beldeyi ziyarete gittiğin zaman,
edebe riayet edememe durumuna düşmekten,
bir takım kusurlar işlemekten şiddetle sakın.
Çünkü Allah’ın sevgilisinin, sevgili kulunun ye-
ridir.” diye büyükler oraya pabuçları ile bile
basmamışlar. Pabucunu çıkarmış; “Resûlullah
sallallahu aleyhi ve sellem’in bastığı yere, ben
nasıl pabuçla basarım.” demiş.

لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ

*Lâ terfeû asvâteküm fevka savti’n-ne-
biyyi.*⁶ “Sesinizi Resûlullah’ın sesinden fazla
yükseltmeyin.” diye âyette emrolunduğundan
orada konuşurken ağır ağır konuşurlarmış.
Orası Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in

⁶ 49/Hucurât, 2.

diyarı olduğundan; edepliler, terbiyeliler, hal-
den anlayanlar, izzet ikram bilenler, makamın
mekânın kadrini, kıymetini sezenler, ağır ko-
nuşur, bağırılmaz.

Kavga cidal ne demek?

Âşık olanlar, kadrini bilenler böyle davra-
nır.

Bizim hacılardan, otobüsle gidenlerden
bir tanesi Medine-i Münevvere’de otobüs dur-
duğu zaman, otobüsten inmiş; yüzünü, alnını
yere sürmüş. Gözyaşları inci gibi akıyor. “Yâ
Rabbi! Aceba Resûlullah *sallallahu aleyhi ve
sellem* buraya ayağını bastı mı?” diye herkesi
ağlatmış. Oradan kalkmışlar, Mekke-i Mükerr-
reme’ye varıp haccetmişler. Arkadaşım, tale-
bem anlatıyor: Hacdan dönüşte rüyada
Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i görmüş.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i
rüyada görmek büyük nimet. “Onu gören, ha-
kikatini de görecek.” diye hadîs-i şerîf var.
“Şeytan onun suretine giremez, gördüğü ger-
çekten Resûlullah Efendimiz *sallallahu aleyhi
ve sellem*dir.” diye de müjde var. Efendimiz
ona iltifat etmiş; “Evladım! Bir kâğıt kalem ge-

tir de haccının sahih olduğunu yazayım.” demiş. O da sevine sevine, öbür odaya gitmiş, kâğıt kalem bulup gelmiş. Geldiği zaman bakmış ki Resûlullah Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*’in oturduğu yerde şeyhi oturuyor. Tabi onun da bir mânası var: Demek ki şeyhi de Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’in hakiki varislerinden, hak yolda, mühim bir kimse.

Allahu Teâla hazretleri cümlemizi Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*in iltifatına nail olanlardan eylesin. Bizim fakültenin rahmetli sekreteri anlatırdı: Memleketinde birisi hastalanmış, komaya girmiş, ölüm döşeninde yatıyor. Kendinden bîhaber, perişan, gözü kapalı, nefes alıp veriyor, göğsü inip çıkıyor. Birden yatağın içinde bir doğrulmuş, oturmuş, gözü kapalı; “Zahmet buyurdunuz yâ Resûlallah!” demiş.

Demek ki rüyada Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*’i gördü ki cana geldi.

Ebû Hureyre *radıyallahu anh* gibi. Bir gün açlıktan midesi yapışmış da, ayakta durmaya dermanı kalmamış. Suudi Arabistan’ın sıcağını ve açlığın ne olduğun bilenler anlayabilirler.

Bir gölgeye, duvarın dibine yığılmış kalmış. Biraz sonra ayak sesinden veya mübarek kokusundan Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in geldiğini anlayınca hemen doğrulmuş.

Resûlullah geçerken oturarak durulur mu, yatılır mı? Canına can gelmiş yeniden. Zıplamış, kalkmış. Resûlullah Efendimiz gözünün ucuyla şöyle bir bakmış; “Gel bakalım!” demiş, evine gitmişler. Peygamber Efendimiz evde, hane-i saadetindekilere sormuş;

“Acaba yiyecek bir şeyler var mı?”

“Bir tasın içinde birazcık süt var, yâ Resûlallah!”

“Getirin onu.” Getirmişler. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz onu Ebû Hureyre *radıyallahu anh*'e sunmuş. O da içmiş, içmiş, içmiş de tastaki süt bitmemiş.

Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mucizelerindedir; üç yüz kişi içse bitmez. O kadar içmiş ki içine doğru çökük olan karnı düzleşmiş.

Onun gibi, muhterem kardeşlerim, Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sel-*

lem'in o şerefinden, mescidine de o şeref geliyor. O beldeye de o şeref geliyor. Onun için hem Mekke hem Medine'ye, ikisine birden "Haremeyn-i Şerîfeyn" diyoruz. İkisi de muhterem mahaller olduğu için harem-i şerîf diye adlandırılır. Birisi Mescid-i Haram'ın, Kâbe-i Müşerrefe'nin olduğu yer, ötekisi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin türbe-i saadetinin bulunduğu mübarek mahal; bu ikisi de mübarek yerler. Orada namazın sevabı bin misli oluyor. Bin namazdan daha hayırlı. Bin mislinden de daha fazla oluyor, fazlası var.

Allahu âlem, o fazlalık da kişinin kabiliyetine ve sevgisine; sevgisinin derecesinin yüksekliğine bağlı bir oran.

Edep sahibi olanlar kim bilir daha nelere nail olur?

Mescid-i Haram'daki namazın sevabı ise başka yere göre yüz bin mislidir, Kâbe-i Müşerrefe'nin karşısında, orada kılınan namaz.

Şimdi anladınız mı, bizim hacılar niye böyle paraları pulları Araplara kaptırıyorlar!

Gazetelerde diyorlar ya; “Araplara para kaptırdınız.” O Arab’a para mı kaptırıyor? Onun derdi ne, bunun derdi ne? *Sübhânallah!* Akıllar ne kadar farklı çalışıyor. Birisi; “Arab’a para kaptırmak.” diye düşünüyor, ötekisi “Allah’ın rızası” derdinde. Anlayamaz ki. Tatmayan bilmez. Allah akıl fikir versin, ıslah eylesin.

b. Mescidi Haram ve Mescidi Nebevi de Kılınan Namazın Fazileti

Ahmed b. Hanbel hazretleri; meşhur muhaddis, mezhep sahibi mübarek imam Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiş:

صَلَةُ الرَّحِمِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَحُسْنُ الْجَوَارِ يُعَمِّرُنَ
الدِّيَارَ وَيَزِدْنَ فِي الْأَعْمَارِ

*Sılatu’r-rahimi ve husnü’l-huluki ve husnü’l-civâri yu’ammirne’d-diyâre ve yezidne fi’l-a’mâr.*⁷

⁷ Ahmed b. Hanbel, VI, 159, r. 25259; İbn Ebi’d-dünyâ, “Mekârimü’l-ahlâk”, I, 103, r. 329 Beyhakî, *Şu’abu’l-îmân*, 344, r. 7599; Heysemî, *Mecme’u’z-zevâid*, VIII, 153, r. 1346 Münâvî, *Feyzu’l-Kadîr*, IV, 195, r. 5001; Ali el-Mutta

Sılatu'r-rahim. “Akraba ziyareti ve akrabaya ile ilgi, alaka.”

Bu alakalanma ziyaret tarzında olabilir, mâlî bakımdan gözetmek tarzında olabilir. *Ve husnü'l-huluk*. “Ve ahlâkın güzel olması, güzel huylu olmak.” *Ve husnü'l-civâri*. “Ve komşuluğu güzel yapmak.” Bu üç şey; *yu'ammirne'd-diyâr*. “Evleri, mahalleleri mâmur eder.” *Ve yezidne fi'l-a'mâr*. “Onları yapan kişilerin ömürlerini arttırır.”

Birisi sıla-i rahim; akrabaya gidip gelmek, akrabayı gözetmek, mâlî bakımdan ihtiyacı varsa desteklemek. Yoksa; “Nasılsın, iyi misin, hoş musun?” diye hal hatır sorup gönül almak, ziyaret etmek. Sıla-i rahim ömrü arttırır.

“Hocam! İtikat kitaplarında yazılıyor. Hani ecel geldiği zaman geri gitmezmiş, ileri gitmezmiş.” Ben onu anlamam, hiç anlamam, anladığım bir şey var; Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz, “Böyle yaparsanız ömrünüz artar.” diyor; onu anlarım, başka bir şey anlamam. İzahı?

Kenzu'l-ummâl, III, 45, 356, r. 5408, 6910; *Gümüshâne Ramûz*, II, 308.

Bana ne? İzahı nasılsa öyle. Allahu Teâla hazretleri her şeye kâdir. Sıla-i rahim yaparsan ömrün artar.

Allah'ın kudreti her şeye yeter, Allahu Teâla hazretleri her şeye kâdir. Sıla-i rahim yapacağız, akrabaları gözeteceğiz, ziyaret edeceğiz, ilgiyi koparmayacağız bu, bir.

Ve husnü'l-huluk. “Ahlâkın güzel olmasıdır.”

Güzel huylar nelerdir?

Çok. Mesela vefâ. Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı varmış. Vefâ. “Ben onun evinde bir kahve içmiştim.” diye dedelerimiz kırk yıl onun hatırını kollarlarmış. Ne insanlarmış, neler geçmiş bu dünyadan, ne mübarekler geçmiş.

Mesela cömertlik. Zenginlerden birisi bahçesinde, ağacın gölgesinde, hurmanın altında oturuyormuş. Hava sıcak. Yandaki bahçede de bir siyah Arabî veyahut zenci çalışıyormuş. Sıcakta ter dökerek çalışıyor. Çünkü esir, köle, hizmetçi, yandaki bahçenin hizmetçisi. Orada çalışıyor, çabalıyor, kesiyor, topluyor. Bu zengin de ona bakıyormuş, uzaktan ne

yaptığını görüyor. O çalışan kara adamın yanına kuyruk sallayarak, boyun bükerek bir köpek gelmiş; -dışı kara ama kalbini Allah bilir- o da ağaca asılı duran çıkından bir parça yiyecek çıkarmış, köpeğe atmış, köpek hemen yutmuş; demek ki karnı çok aç. Yine kuyruk sallamaya, bakınmaya, istekli istekli başını kaldırıp yüzüne bakmaya devam ediyor. Gitmiş çıkından bir parça daha almış, onu da köpeğe atmış, köpek onu da yutmuş. Yine bakıyor, yine istiyor. Üçüncüyü de almış atmış, çıkını silkelemiş; bitti. Köpek de artık onu yedikten sonra gitmiş.

Bu zenginin zihnine takılmış; “Gel buraya.” demiş, seslenmiş, çağırmış.

“Çörekleri köpeğe verdin, sen ne yiyeceksin?” demiş.

“Efendim, ben zaten mütereddittim; oruç tutayım mı, tutmayayım mı diyordum. Köpeğin haline baktım, acıdım. Bu diyarın köpeği değil. Bu diyarın köpeği olsa sahibi ona biraz kemik atar, bir şey verir, karnını doyurur. Burada onu garip gördüm, içime dokundu, acıdım; onun için çörekleri verdim, ben de

oruç tutmaya niyetlendim.” diye cevap vermiş.

“Peki gidebilirsin.” demiş. Gitmiş, çalışmaya devam ediyor. Hem çalışıyor hem oruç tutuyor.

Ebû Cafer isimli bu zengin o kölenin efendisine gidiyor.

“Senin şu zenci köle var ya, onu bana sat.” diyor.

“Satarım, satmam.” Pazarlık yapıyor.

“Çok para vereceğim.” diyor, bastırıyor. Hani birisi yüz liralık şeye beş yüz lira verirse sahibi vermez mi? Verir. Köleyi satın alıyor.

“Bahçeni de bana sat.” diyor. İtiraz etse de, parayı fazla fazla vererek bahçeyi de satın alıyor. Ondan sonra o köleyi çağırıyor.

“Ben seni satın aldım, bahçeyi de satın aldım. Seni Allah rızası için âzat ediyorum, bahçeyi de sana bağışlıyorum, al.” diyor.

Şu cömertliğin karşılığına bakın; bir köle köpeğe üç tane çörek veriyor, Allah onu nasıl mükâfatlandırıyor. Allah bizi güzel huylara sahip eylesin.

Cömertlik güzel bir huy. Tatlı dillilik, güleç yüzlülük güzel bir huy.

لَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلُفُ وَلَا يُؤْلَفُ

*Lâ hayra fî men lâ ye'lefü ve lâ yü'lefü.*⁸

“Birisi ile geçinemeyen, kimsenin yanına sokulamadığı insanda hayır yoktur.”

İnsan geçimli olacak, tatlı dilli olacak.

Mesela merhamet güzel bir huydur. Terliği kaldırıyor, pat böceğin üstüne vuruyor. Yahu tut camdan at! Bu böceğin de bir canı var. Senin evine gelmişse, belasını bulmak için mi geldi? İşte yolunu şaşırılmış, senin önüne gelmiş. Bir şey yapmaz. Kara bir böcek veya yeşil bir böcek veya neyse ne.

كُلُّ مُضِرٍّ يُقْتَلُ

Küllü mudırrın yuktelu. “Zararlı olan her hayvan öldürülür.”

⁸ Ahmed b. Hanbel, II, 400, r. 9198; V, 335, r. 22840; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 73, r. 59; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, VII, 105, r. 34544; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, X, 400, r. 21097; Şu'abu'l-îmân, X, 441-2, r. 7766-8; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VI, 131, r. 5744; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, VI, 253, r. 9146; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 141, 155, r. 678, 771.

Ona müsaade var ama zararı yoksa bağışlayıver, acı. Çocuk karıncaların yuvasına gidiyor, karıncaları topuğuyla eziyor. Babası, anası orada duruyor. “Evladım ne istedin bu hayvancıklardan? Sana bir zararı var mı? Karınca işte, yuvasının önünde. Kimisinin kafasını ezdin, kimisinin bacağını kopardın.” demiyor. Merhamet güzel, merhametsizlik, gaddarlık, zalimlik kötü bir huydur.

İsraililer, Filistinli’yi yakalamışlar, elini taşla ezmişler, kemiklerini kırmışlar. Bir de dünyada edebiyat, propaganda günü yaparlar. Bilmem Anna Frank’ın hatıra defteri, Almanlar gelmiş de, bir yahudi kızı, Hollanda’da veya Belçika’da, tavan arasına saklanmış da. Ne sıkıntı çekmiş de! E zalim! Madem sen halka kendini acındırmak için o sıkıntıları gündeme getiriyorsun da şimdi kendin niye eline fırsat geçince zulmediyorsun?

لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا

*Le tüfsidünne fi’l-ardı merrateyni ve leta’lunne uluvven kebîra.*⁹

⁹ 17/İsrâ, 4.

Allahu Teâla hazretleri onların böyle edepsizlik yapacaklarını Kur'ân-ı Kerîm'de bildiriyor. Sonra başlarına gelecek belayı da Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* bildiriyor. Çünkü Allahu Teâla hazretleri zulme razı olmaz. Hadîs-i kudsîlerde; “Zulmü kendi nefsimе haram ettim, kullarımın da zulmetmesini yasakladım.” diye bildiriliyor.

Rabbimiz; وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِّلْعَبِيدِ *Ve mâ ene bi-*

*zallâmin li'l-abîd*¹⁰ لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ *La*

*yüs'elü ammâ yef'alü ve hüm yüs'elûn*¹¹ derken kendisinin üstünde, mâfevkinde sorgu sual yapacak bir başka mevki ve makam olmadığı halde, ne dilerse onu yapacağı halde, Rabbimiz zulmü kendisine yasak etmişken, zulmetmeyecekken, etmiyorken; etmediğini, etmeyeceğini bildirmişken; bu Allah'ın nimetlerini yiyen kulları niye birbirlerine zulmederler?

¹⁰ 50/Kâf, 29. “Benim huzurumda söz değiştirilmez ve ben kullarıma zulmedici de değilim.”

¹¹ 21/Enbiya, 23. “O(’na) yaptığından sorulmaz (O’nu sorguya çekecek yoktur), insanlar ise sorguya çekilirler.”

Edepsizliğinden, ahlaksızlığından, düşüncesizliğinden, âhirette başına geleceklerden habersiz olduğundan zulmediyor. **الظُّمُّ ظُلْمَاتُ**

يَوْمَ الْقِيَامَةِ ez-Zulmü zulümâtün yevme'l-

kıyâmeti.¹² Âhirette dünyası kararacak, başı nice felaketlere uğrayacak ama bu dünyada zulmetmeye devam ediyorlar.

Güzel huy nedir?

Adalettir, cömertliktir, vefâdır. Yüzlerce güzel huy var. Rabbimiz onları öğrenip o asil huyları benimseyip kendi içimize sindirip güzel huylu olmayı cümlemize nasip eylesin.

Muhterem kardeşlerim!

Bir insanın namaz kılması yetmiyor. Ben biraz hocayım, biraz da tasavvufî terbiye tarafından bakabiliyorum. Dervişlik de yetmiyor. Adama veriyorsun tesbihi, şu kadar tesbih çekiyor; yetmiyor. Ne namaz kılmak yetiyor, ne

¹² Buhârî, “Mezâlim”, 8, r. 2447; Tirmizî, “Birr”, 83, r. 2030; Ahmed b. Hanbel, II, 137, 156, r. 6210, 6446; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, II, 192, r. 35244; Tayâlisî, *Müsned*, III, 408, r. 2002; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VI, 154, r. 11500; X, 226, r. 20449; *Şu'abu'l-îmân*, IX, 527, r. 7053; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 505, r. 7637.

oruç tutmak yetiyor. Çok çalışmak gerekiyor. Bu nefis çok zalim olduğu için insanları aldatıyor. Bu şeytan çok kurnaz olduğu için insanları baştan çıkarıyor. Güzel huylu olmaya çok dikkat etmek, nefse hâkim olmak gerekiyor. Allah'ın sevdiği huyları Kur'ân-ı Kerîm'den Resûlullah Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hadîs-i şerîflerinden öğrenip uygulamak gerekiyor, iyilerini gördüğü zaman benimsemek gerekiyor. Kötü huyları da duyunca; onlardan kurtulmak, sıyrılmak için çalışma yapmak gerekiyor. Allah cümlemizi güzel huylu eylesin.

c. Güzel Huy ve Güzel Ahlak

Üçüncüsü; *Ve hüsnü'l-civâr*. “Güzel komşuluk yapmak, komşunun komşuya iyi muamele etmesi, sabretmesi, ikram etmesi, ezâ etmemesi.”

Mesela Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hadîs-i şerîfinde diyor ki;

“Kendi kazanımın altını yakacağım diye, dumanla komşunu ezalandırma.”

Ne kadar ince! Kazandan çıkacak dumanla komşuyu ezâlandırmamayı dahi söylüyor. Veyahut duvarını yükseltip de komşunun rüzgârına mâni olmamasını tavsiye ediyor.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*; “Sen burada duvarı yükseltiyorsun, komşunun esinti aldığı yer kapanmış oluyor.” diyor, onu dahi söylüyor. Komşuluk bu kadar önemli, bu kadar kıymetli. Dikkatle komşuluk yapmak gerekiyor. O bakımdan Allah cümlemize evimizin çevresindeki komşularımıza güzel muamele yapmayı nasip eylesin. Bu hususta özel bir gayret göstermeliyiz, komşularımızı memnun etmeye gayret etmeliyiz. Nice kusurlar yapıyoruz. Allah kusurlarımızı affeylesin.

Buhârî ve Müslim Abdullah b. Ömer *radıyallahu anhümâ*’dan bu hadîs-i şerîfi rivayet eylemişler. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyuruyor:

صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ
دَرَجَةً

*Salâtu'l-cemâati tefdulü salâte'l-fezzi bi-seb'in ve ısrîne dereceten.*¹³

“Cemaatle kılınan namaz; ferden, tek başına kılınan namazdan 27 derece daha faziletlidir.” Allah indinde 27 derece daha üstün sevaplıdır, daha kıymetlidir, makbuldür

O halde erkeklerin, namazları camide kılmaya olağanüstü dikkatli ve gayretli olmaları gerekiyor. Aynı namazı evde kıldığı zaman bir sevap alıyor. Camide kıldığı zaman 27 kat sevap alıyor. Camide kılmanın ayrıca daha başka, ekstra faydaları da oluyor. Bir kere camiye attığı her adımda bir günahı affolunuyor, kendisine bir hasene veriliyor. Ne kadar uzaktan gelirse, kârı o kadar çok. İkincisi, camide namaz kılanlar arasındaki bir mübarek zâtın sebebi ile Allah bütün cemaatin namazını kabul ediyor. “Bu mübarek kulunun namazını

¹³ Buhârî, “Ezan”, 30, r. 645-6; Müslim, “Mesâcid”, r. 249; Nesâî, “İmâmet”, 42, r. 837; Muvatta’, “Salâtü'l-cemâ'a”, r. 1; Ahmed b. Hanbel, II, 65, 112, r. 5332, 5921; III, 55, r. 11521, 11529; İbn Hıbbân, *Sahîh*, V, 401, 404, r. 2052, 2054; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, I, 441, r. 913; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, III, 84-5, r. 4956, 4962; Şu'abu'l-îmân, IV, 315, 318, r. 2569, 2571; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 217, r. 5075; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 552-3, 561, r. 20214-5, 20257.

kabul ettim, öteki edepsiz kulumunkini ayırdım.” demiyor, hepsini birden beraberce kabul ediyor. Cemaatle kılınan namazı kabul ettiği için namazın kabul olma ihtimali yükseliyor.

Belki evde olsa Allah onun namazını kabul etmeyecek ama cemaatle kılınca, cemaatteki bir mübareğin hürmetine, bereketine, onun da namazı kabul olunuyor. Bu faydası var. Sonra insan camiye geldiği zaman bir hikmetli söz duyar, bir vaaz dinler, bir aşr-ı şerîf dinler, oradan bir feyz alır, bir kötülüğünü atar. Bir dostla tanışır, bir ahbab edinmiş olur.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir hadîs-i şerîfini müteaddid yerlerde söyledim, burada da size söylüyorum:

“İnsan yeni bir dost edinse; Allah ona cennette başka hiçbir amel ile yükselemeyeceği bir yüksek derece verir.”

“Yeni bir dost edindi.” diye başka ne yaparsa yapsın oraya çıkması mümkün olmayacak bir dereceyi verir. Bir dost daha edinirse, bir yeni derece daha verir. Bir dost daha edinirse bir yeni derece daha verir.

Bu, müslümanların birbirlerini tanımalarına, birbirleriyle dost olmalarına teşviktir. Onun için ben âcizâne kardeşlerime diyorum ki; “Yanınıza not defteri, kalem alın. Tanıştığınız kimseleri hemen yazın; memleketini, adresini, ismini, işini, mesleğini. Birisine bir mektup yazın, bir tebrik kartı atın, kalkın bir ziyarete gidin. Onu size çağırın; ‘Yahu, bizim bir sünnet düğünü var, sen de buyur.’ deyin. ‘Gel bir çorba içelim.’ deyin. Yeni dostlar edinin.” Zaten tarlamız sürülmüş tarla gibi, memleketimizin her tarafı müslüman. Zaten müslüman müslümanın kardeşidir.

d. Cemaatle Kılınan Namazın Fazileti

Tanışmak, dost edinmek kolay. Başka diyarlarda olsa iş daha zor olacaktı. Sürülmüş tarlayı yeniden sürmek zor değildir. Ama hiç kullanılmamış bir araziyi tarla haline getirmek zordur. Kazma yapacaksın, taşını ayıklayacaksın, çöpünü sökeceksin. Zaten memleketimiz hazır. Dostluk, ahbaplık kolaydır. Yani Türkiye’de, cennette derece kazanmak kolaydır. Günde on tane dost edinir, bir sürü derece kazanır. Ama o zihniyete sahip olursa, bu işin

kıymetini bilirse. Biz dostları sapır sapır döküyoruz. Mevcut olanları bozuk para gibi harcıyoruz. İşin kıymetini bilmediğimizden, korumasını bilmiyoruz. Allahu Tealâ hazretleri aramızdaki muhabbeti ziyade eylesin; cümlemize güzel ahlâk nasip eylesin, cemaat şuuru nasip eylesin; camiden, cemaatten, cumadan ayırmasın.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir hadîs-i şerîfi var: “Toplu yerlerde, şehirlerde, beldelerde yaşayan insanlar; bâdiyede, çölde, kırdan, yerleşme yerinin dışında yaşayan insanlardan beş yüz yıl önce cennete girecek.” diyor.

Çünkü burada ilim var, irfan var. Sonra Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* Cuma namazını terk etmenin zararına işaret ederek şöyle buyurmuş: “Oralara gittiği zaman *ve yeda'ul-cuma'i ve'l-cemaat* mecburen cumaları terk eder, cemaate gelemeyiz. Çünkü gitti, orada bulunuyor. Orada cemaat yok, Cuma yok. İşte ondan kaybeder.”

O bakımdan cemaatle namaz konusunda şuurlu olalım.

“Canım evimde kılıyorum. Şimdi camiye gideceğim, beş dakika gideceğim beş dakika geleceğim, on dakika. Hoca zaten ‘bir sünnet kılacak’ diye sallanacak. Beş dakika da oradan, on beş dakika. Beş dakika da farzı kılacağım, yirmi dakika. İki dakika da son sünnet, yirmi iki dakika. Beş dakika da tesbihat, yarım saat. Ben bunu evde beş dakikada hallederim. Yirmi beş dakika bana kâr kalır.”

Ama nice nice sevaplardan mahrum kalıyorsun. Hesabın yanlış. Bu taraftan kâr ediyorsun, öbür taraftan mahvolursun. Ben de yolculuk yaparken dikkat ediyorum. Bir yerde ezan duyuyorum. Hemen ilk camide kılmaya çalışıyorum. Yolcuyum, “Yoldan kâr edeyim.” diye, ilk camide kılıyorum. İlk camiye gidince bir mâni olmuyor. Bazen ikinciye gidiyorsun olmuyor, ondan sonra bakıyorsun farzı da kaçırmışsın. İnsan tokadı yiyince anlıyor. Demek ki ezanı duyduğu yerde girecek. Varsın beş dakika, on dakika uzun olsun, ziyan değil. Allah öbür taraftan başka işlerden bereket verir.

Şeytan öyle kurnaz ki bir çaresini buluyor, herkesi aldatıyor. Dünya yaratıldığı zamandan

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ
حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

*Lekad câeküm resûlün min enfüsiküm
azîzün aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm
bi'l-mü'minîne raûfün rahîm. Fe-in-tevellev
fe-kul hasbiyallâh lâ ilâhe illâ hû aleyhi te-
vekkeltü ve hüve rabbü'l-arşi'l-azîm.*¹⁴

Sadaka'l-lâhü'l-azîm.

*Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ ya-
sifûn ve selâmün ale'l-mürselîn ve'l-hamdü
li'l-lâhi Rabbi'l-âlemîn.*

Sübhâne Rabbiye'l-aliyyi'l a'le'l-vehhâb.

Yâ Rabbe'l-âlemin!

*Âcizâne, nâçizâne yapmış olduğumuz
hayrât ü hasenâtı, ibâdât ve taatı, okumuş ol-*

¹⁴ 9/Tevbe, 128-129.

duğumuz hadîs-i şerîfleri, hatmimizi, zikrimizi, tesbîhâtımızı, tehlîlâtımızı, lütfunla kereminle ahsen-i kabul ile makbul eyle.

Hâsıl olan ücûr u mesûbâtı Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e vâsıl eyle. Peygamber Efendimiz'i bizlerden hoşnut ve razı eyle. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in âlinin, ashabının, etbâının, ahbâbının ruhlarına da ikram eyle. Sair enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın, mukarrebînin ruhlarına ve hâssaten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri verese-i nebî, ulemâ-i muhakkikîn, sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ve silsile-i turuk-i aliyyemizin mensûbîni olan meşâyih-i izâm ve hulefâsının, müridlerinin ruhlarına hediye eyledik vasıl eyle. Âhirete göçmüş olan cümle yakınlarımızın, sevdiklerimiz, geçmişlerimizin, mü'minlerin, belde-mizde medfun bulunan mü'minîn ü mü'minâtın, bu beldeleri fetheden fatihlerin, şehitlerin, gazilerin, mücahitlerin, ashâb-ı hayrât u hasenâtın ruhlarına ikram eyle.

Yâ Rabbi! Hz. Âdem atamız *aleyhisselam*'dan bu güne kadar güzerân eylemiş olan

cümle mü'minîn ü mü'minâta da dereceleri üzere ikram eyle, cümlesinin kabirlerini pür-nûr, ruhlarını mesrûr, makamlarını âlâ, derecelerini yüksek eyle.

Bizlere de dünya ve âhiretin hayırlarını ihsan eyle. Evlatlarımızı da sevdiğin, razı olduğun kullar eyle. Zürriyetlerimizi de sevdiğin yolda daim, zikrinde kaim eyle, beldelerimizi her çeşit âfetlerden, felaketlerden mahfuz eyle.

Diğer İslâm beldelerini de düşmanlardan istirdat etmeyi, kurtarmayı nasip eyle.

Yâ Rabbe'l-âlemîn! Dünyanın ve âhiretin bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayırlarını senden diler ve isteriz bizlere ihsan eyle. Dünyanın ve âhiretin her türlü şerlerinden bizi mahfuz eyle.

Yâ Rabbi! Senin kahrına, gazabına, azâbına, ikâbına ve itâbına uğramadan, cehenneme düşüp yanmadan, duhûl-i evvelîn ile bi-ğayr-i hisâb cennât-ı âliyâta duhûlü bizlere nasip eyle. Bizlere *firdevs-i âlânı* ihsan eyle, bizleri *Rıdvân-ı ekberine* mazhar eyle; cema-
lini gören, selamını alan, kelamını duyan kulların zümresine bizleri de dahil eyle.

Bi-hürmeti esmâike'l-hüsnâ ve bi-hürmeti habîbike'l müctebâ ve bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtihâ.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

19 Şevvâl 1408 / 04.06.1988

Sapanca/ Sakarya

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

